

HOE ZOU HET NOG MET ZORA ZIJN?

LUC GOOSSENS

AV 2023 - ELZZORA

Thuishaven Ritmica – dagcentrum Prinsenhof, Hove
24 mei 2023

*“Een eerstelijnszone is een **netwerk van eerstelijnsaanbieders** in een geografisch afgebakend gebied. Zij wisselen **kennis en informatie** met elkaar uit en **stemmen de werking op elkaar af**. Zij kijken ook naar de **lokale zorg- en welzijnsnoden** om de **kwaliteit van de gezondheidszorg te verbeteren**.”*

bron: <https://www.eerstelijnszone.be/wat-een-eerstelijnszone>

Aandachtspunten

1. Doel:

Kwaliteit van de gezondheidszorg verbeteren

2. Strategieën:

1. Netwerking van eerstelijnsaanbieders
2. Kennis en informatie uitwisselen
3. Inzicht in lokale zorg- en welzijnsnoden

“De Wereldgezondheidsorganisatie definieert gezondheidszorg als handelingen die helpen om ziekte of lichamelijke of psychische beperkingen te voorkomen of te genezen, en de verzorging van mensen met langdurige of ongeneeslijke gezondheidsproblemen.”

Bron: https://www.plan.be/uploaded/documents/201402050952060.RIZIV_eindrapport.pdf, p. 5,

Aandachtspunten

Gezondheidszorg betreft meer dan enkel medisch handelen:

- Een holistisch dossier
- Een multi- en interdimensionaal dossier
- Een persoonlijk, sociaal en collectief dossier
- Een structureel, organisatorisch en publiek dossier

“Alle eerstelijnszones streven naar een kwaliteitsvollere gezondheidszorg voor iedereen. De focus in missie en visie kan verschillen per eerstelijnszone, afhankelijk van de noden binnen het eigen grondgebied.

Elke eerstelijnszone heeft dan ook een eigen beleidsplan. Hierin staan onder andere de:

- *Kernopdrachten*
- *Context en omgevingsanalyse*
- *Strategische en operationele doelen*
- *Visie en missie*
- *Centrale waarden en principes van de eerstelijnszone*”

Bron: <https://www.eerstelijnszone.be/beleidsplan?locatie=&page=1>

35 van de 60 ELZ's werkten een beleidsplan uit!

Beleidsplan ELZ ZORA?

Subsidieaanvraag 2020-2025

Jaarverslag 2021

GBO BELEID- EN ACTIEPLAN – bijsturing en evaluatie/jaarverslag 2021

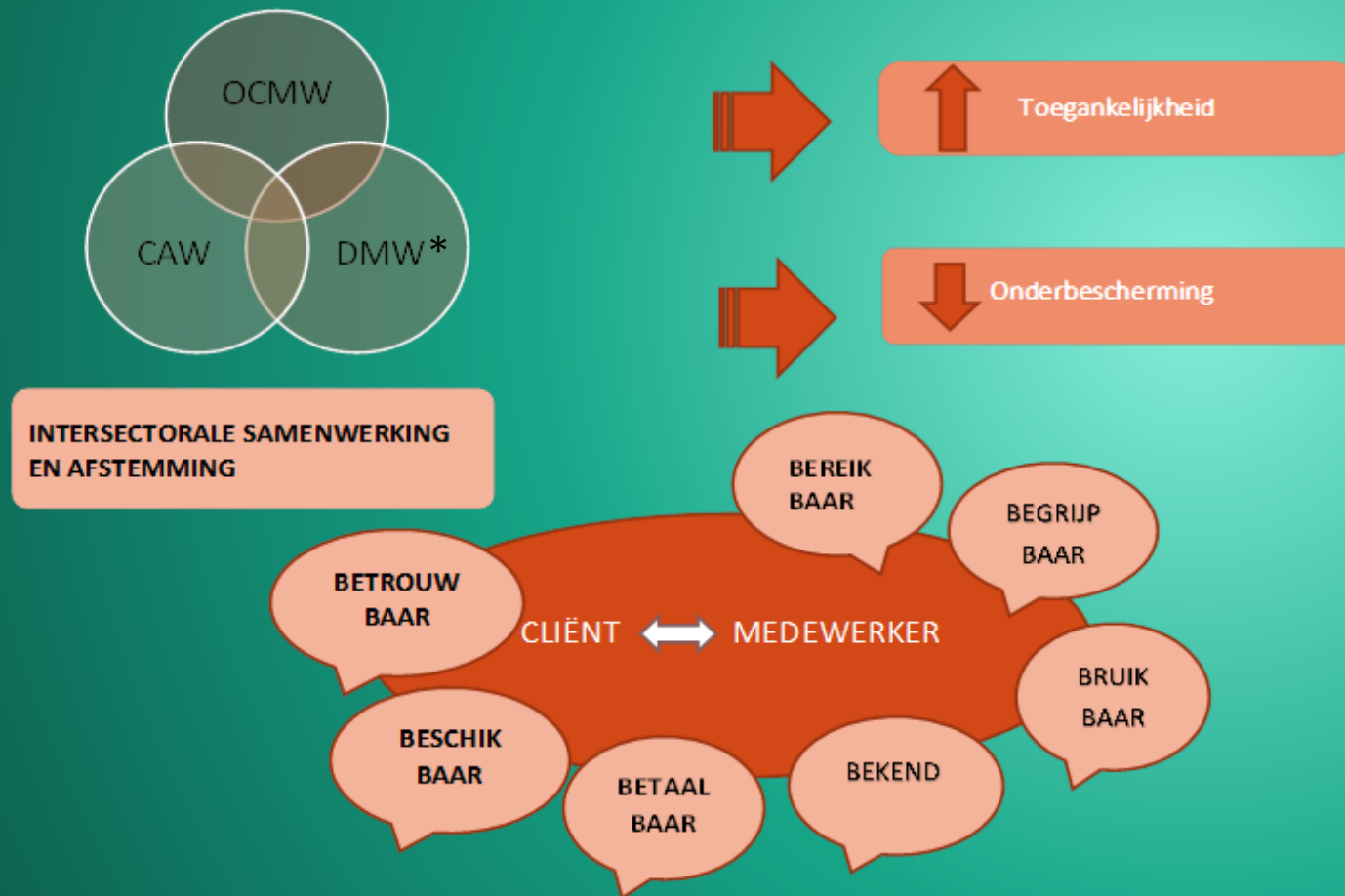

Geïntegreerd Breed Onthaal in ELZZORA

GBO ZORA heeft als doelstelling: *“Hoe kunnen we de zorgvrager en zijn/haar context zo goed mogelijk 360° rond benaderen?”*

Doelgroep: kwetsbare alleenstaande jongeren en éénoudergezinnen

https://www.eerstelijnszone.be/sites/default/files/microsoft_word_-_2020_2025_subsidiedossiergbowgdef.docx_2_3.pdf, p. 1.

* DMW: Diensten Maatschappelijk Werk van de Ziekenfondsen

<https://www.eerstelijnszone.be/geintegreerd-breed-onthaal-elzzora-1>

Minst ingrijpende en
meest gepaste zorg

Efficiënte samenwerking
en communicatie

Goede zorgcoördinatie

Toegankelijke eerstelijns hulpverlening
Zorgverstrekking met aandacht voor
meest kwetsbaren

Snelle interventie
Preventie
Vroegdetectie

Toekomstgericht
Wisselwerking met
andere eerstelijnszones
en overheid

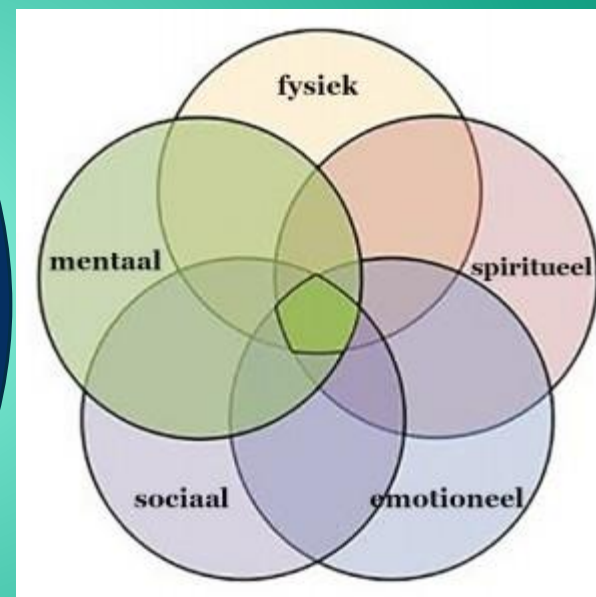
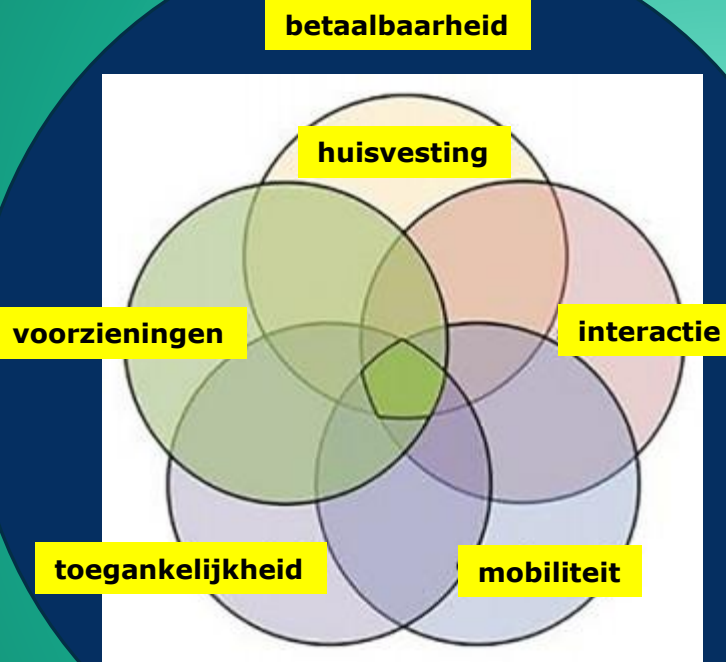

Mia Leijssen
**LEVEN
VANUIT
LIEFDE**

EEN PAD NAAR
EXISTENTIEEL
WELZIJN

LANNOO

Leven en wonen in holistisch perspectief

<https://www.praktijkmir.nl/holistische-werkwijze-en-visie/>

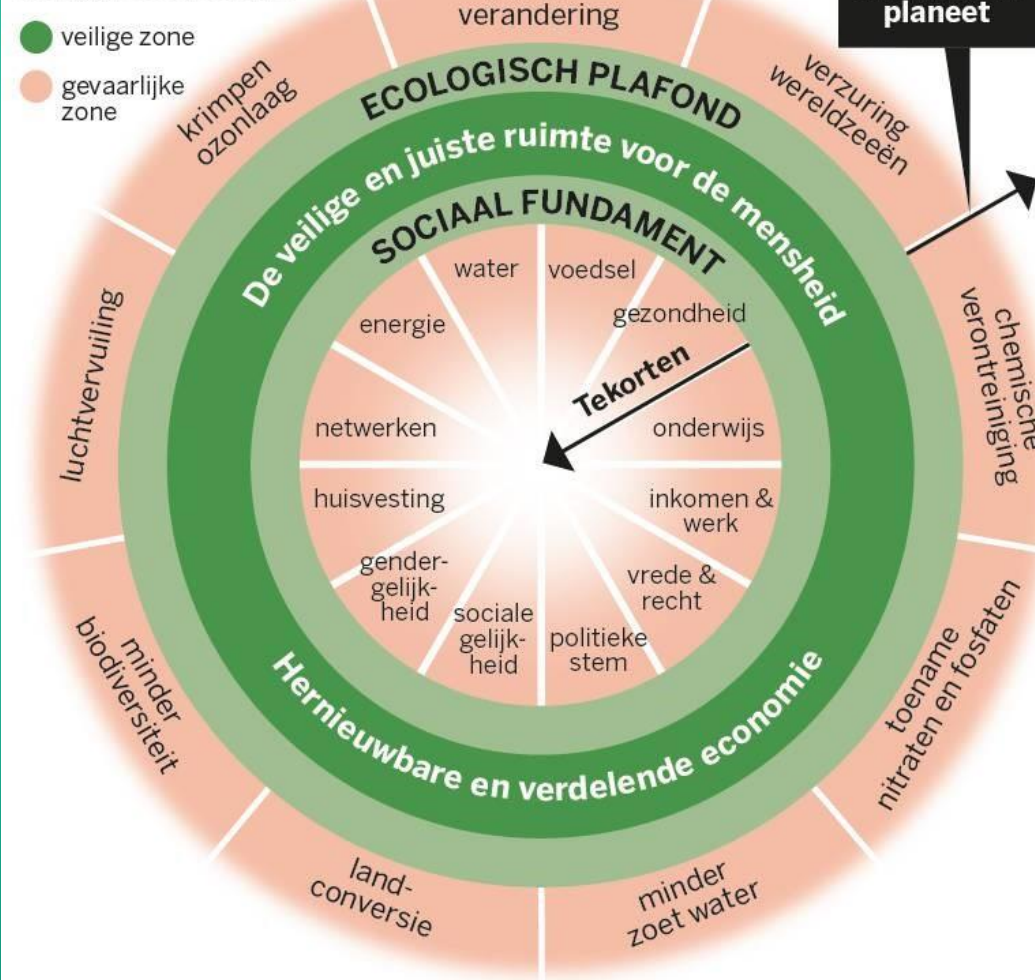
Leven en wonen in holistisch perspectief

HET DONUT-MODEL – Kate Raworth

Bron: Raworth 2012, 2017

Voorstelling donut-economie

Mooijman, Ruben (2021) Kunnen we de groei loslaten?, In: De Standaard, 02.01.2021

Amsterdam is ermee bezig, Brussel volgt.
De 'donut' van econome Kate Raworth is populair bij steden die hun ecologische voetafdruk willen verkleinen.
Is dit het economische concept van de toekomst?

https://www.standaard.be/cnt/dmf20210101_97685614

EERSTELIJNSZONE ZORA

ELZ ZORA-Zorgraad

De zorgraden zijn het kloppend hart van de eerstelijnszones. Zij brengen kennis en kunde samen vanuit verschillende disciplines, samen met de persoon met een zorg- en ondersteuningsnood.

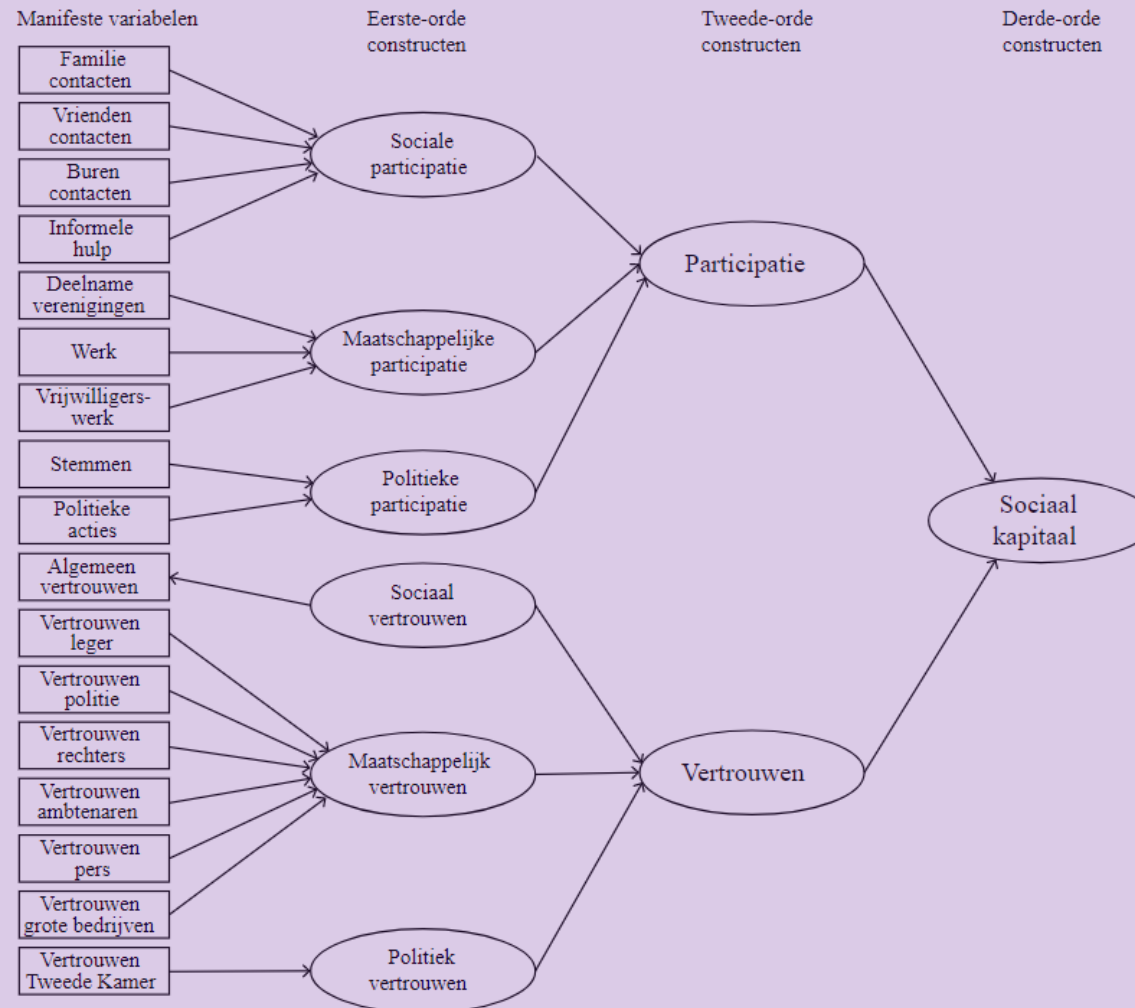
Wie zit er in een bestuursorgaan?

In een bestuursorgaan zetelen vertegenwoordigers uit **vier verschillende clusters**. Een cluster is een afvaardiging van een bepaald domein binnen de zorg- en welzijnssector. Deze clusters zijn allemaal op een gelijke manier vertegenwoordigd:

- 1.Cluster '**zorg**': bv. huisarts, psycholoog, kinesist, logopedist, ...
- 2.Cluster '**welzijn**': bv. thuiszorg, OCMW, CAW, Diensten Maatschappelijk Werk (DMW), ...
- 3.Cluster '**lokale besturen**': bv. gemeente, schepen van gezondheid, ambtenaren, ...
- 4.Cluster '**personen met een zorg- en ondersteuningsnood**': bv. mantelzorger, vrijwilliger, ...

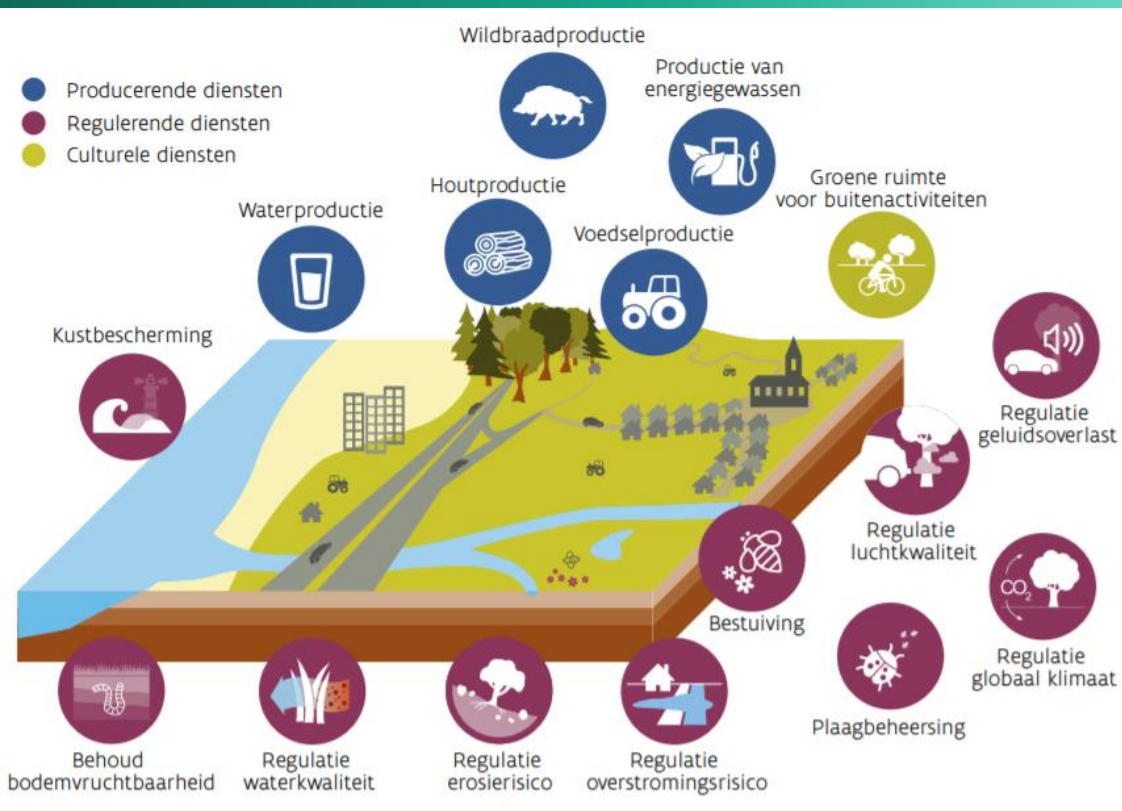
Daarnaast kunnen ook nog optionele partners deelnemen, bv. burgerinitiatieven, ziekenhuizen, gehandicaptenzorg, initiatieven voor jeugdhulpverlening, ...

Structureel model van de sociaalkapitaalindex

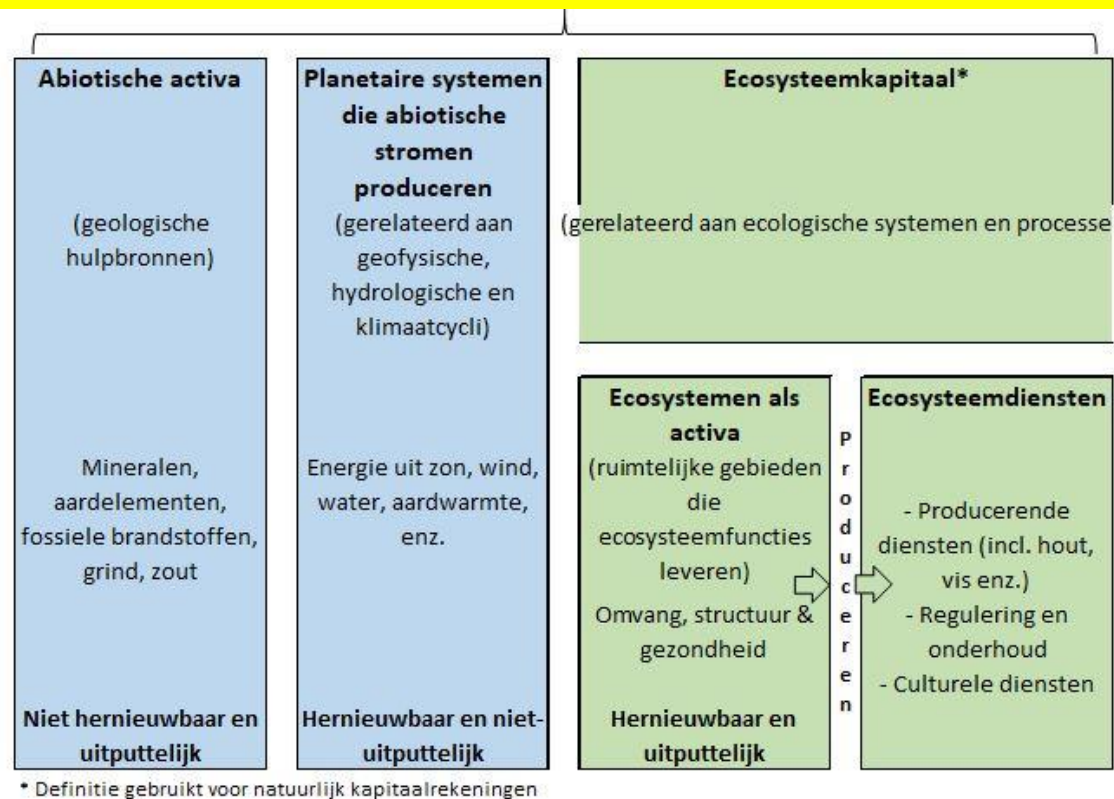

Bron: Van Beuningen en Schmeets (2013) (Nederlandse vertaling).

Natuurlijk Kapitaal

<http://www.housingfirstbelgium.be/>

Housing First Principles

Immediate access to permanent housing with no housing readiness requirements

Consumer choice and self-determination

Individualized, recovery-oriented, and client-driven supports

Harm reduction

Social and community integration

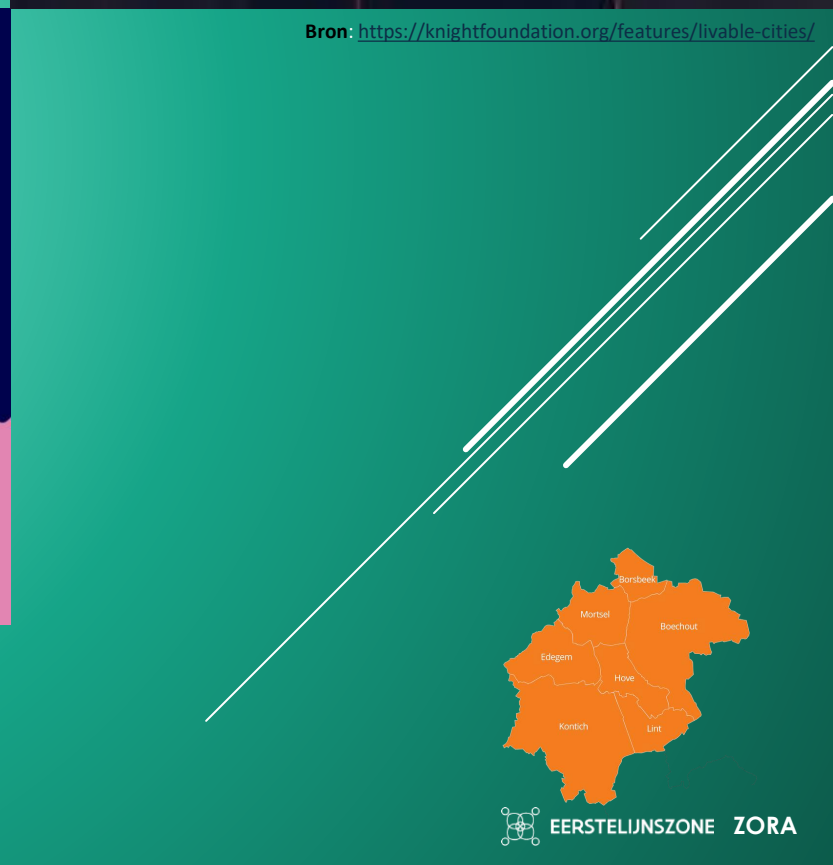
EERSTELIJNSZONE ZORA

Bron: <https://knightfoundation.org/features/livable-cities/>

Bron: <https://dezwijger.nl/programmareeks/designing-cities-for-all>

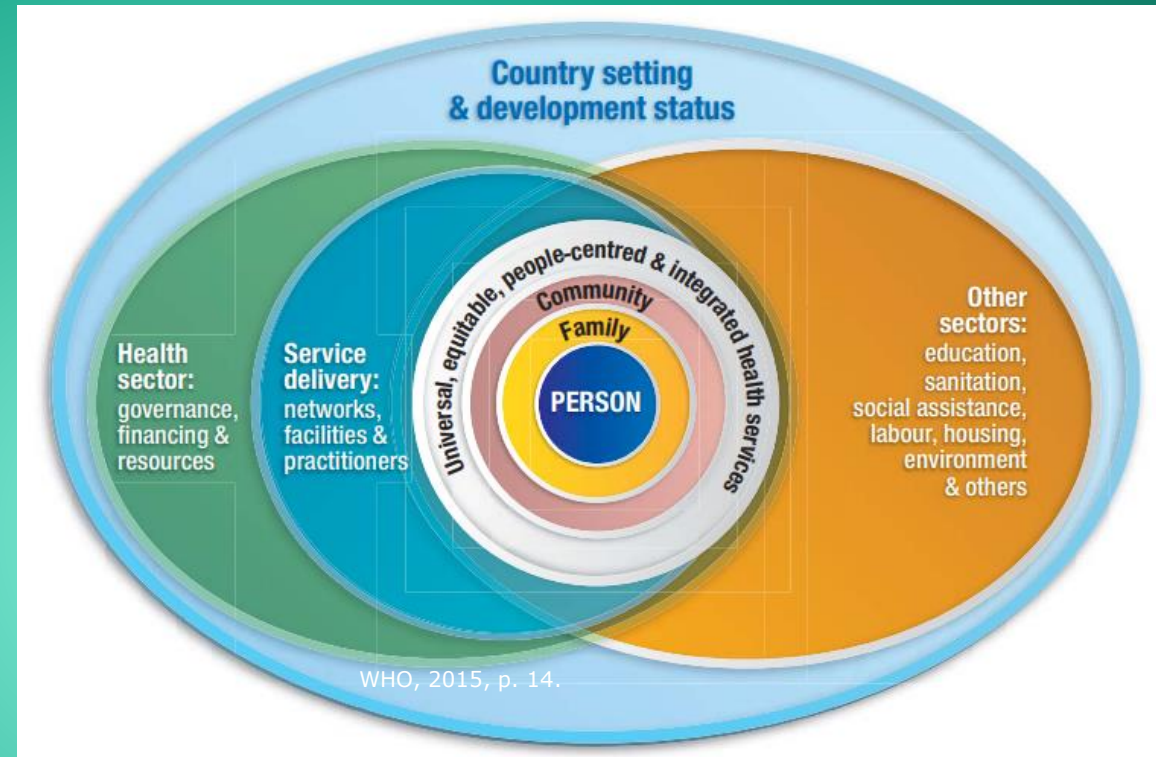
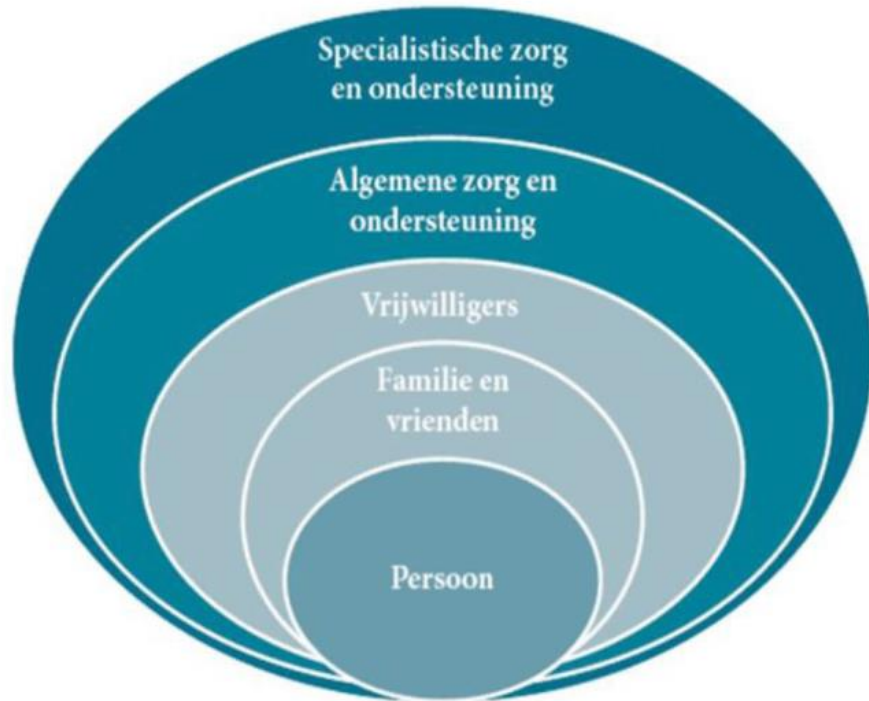

Successful Components for Aging In Place

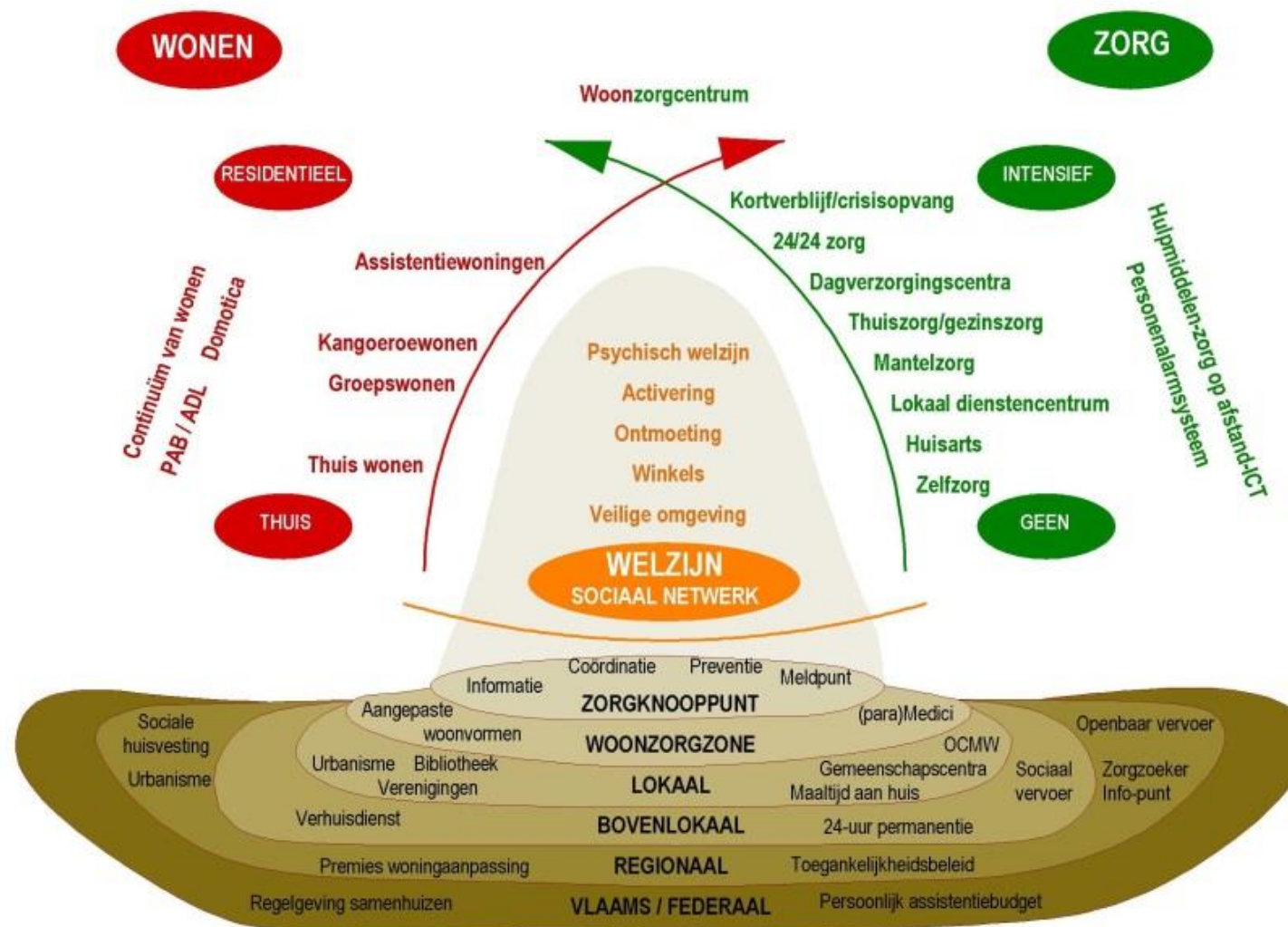

Bron: <https://www.elderoptionsoftexas.com/article-aging-in-place.htm>

Vermaatschappelijking van de zorg

Zorgzame Buurt

<https://www.kenniscentrumwvz.be/zorgzame-buurt>

132 zorgzamebuurtprojecten in Vlaanderen en Brussel gaan aan de slag om van hun buurt een **zorgzame buurt** te maken, waaronder:

- **Boechout – Van Eiland naar Wij-land:** [Van Eiland naar Wij-land | Zorgen voor Morgen](#)
- **Kontich - Multidosis:** [Multidosis | Zorgen voor Morgen](#)

15 Vlaamse referentiezones

Bron: <https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/strategische-projecten/regiovorming>

Kies een kaartlaag

- ☐ Afvalintercommunales
- ☐ Bestuurlijke arrondissementen
- ☐ Burgemeestersoverleggen
- ☐ Eerstelijnszones
- ☐ Gerechtelijke arrondissementen
- ☐ Hulpverleningszones
- ☐ Politiezones
- ☐ Regionale zorgzones
- ☐ Streekintercommunales
- ☐ Vervoerregios
- ☐ Woonmaatschappijen

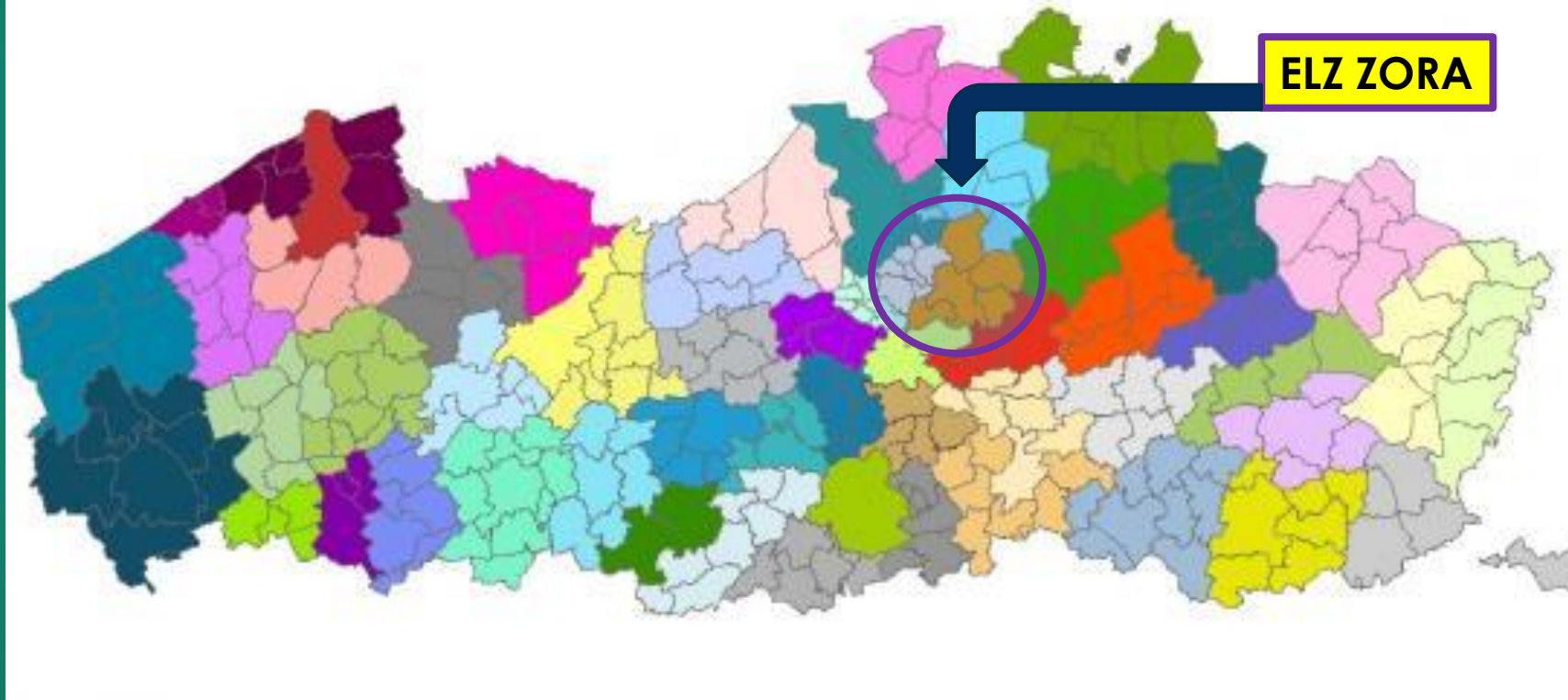
^[1] De Vlaamse regering bakende in Vlaanderen 15 referentiezones af.

Zij vormen het afstemmingsniveau voor alle vormen van intergemeentelijke en bovenlokale samenwerking in Vlaanderen.

^[2] <https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/strategische-projecten/regiovorming>

ELZ ZORA concreet

60 eerstelijnszones, 59 in Vlaanderen en 1 in Brussel

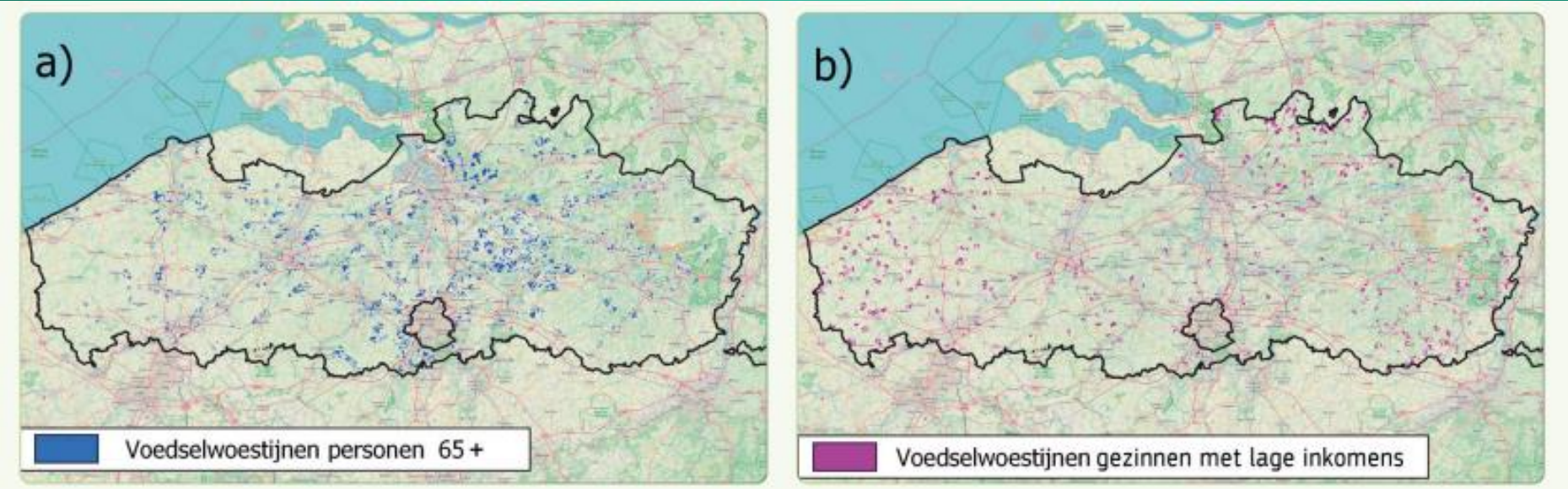

Bron: <https://www.zorg-en-gezondheid.be/zorg-en-welzijnswerkers-verenigen-zich-in-60-eerstelijnszones>

WAAR IN VLAANDEREN BEVINDEN ZICH VOEDSELWOESTIJNEN?

Onderstaande figuur en tabel tonen de locatie, oppervlakte en het percentage van de Vlaamse bevolking die in een voedselwoestijn woont, specifiek voor residentiële buurten met veel ouderen of personen uit gezinnen met lage inkomens (Figuur 2-3, Tabel 1).

Voedselwoestijnen in Vlaanderen waar a) veel ouderen en b) gezinnen met lage inkomens wonen in het jaar 2020.

Tabel 1: Evolutie van voedselwoestijnen in Vlaanderen van 2008 tot 2020

Jaar	Voedselwoestijnen personen >65jaar			Voedselwoestijnen gezinnen met lage inkomens		
	km²	% oppervlakte	% bevolking	km²	% oppervlakte	% bevolking
2008	180.2	2.5	2.2	546.2	7.8	1.7
2013	191.7	2.7	2.3	408.1	5.9	1.2
2020	218.7	3.1	2.8	333.8	4.7	1.1

* Percentages zijn uitgedrukt t.o.v. de totale oppervlakte en bevolking van de residentiële buurten, niet t.o.v. heel Vlaanderen.

Eerstelijnszone ZORA

Bestuursorgaan ELZZORA

Overzicht indicatoren | Gemeente-Stadsmonitor (vlaanderen.be)

Arnoudt, Rik (2023) Sociale woningen in Vlaanderen: welke gemeenten zijn goede leerlingen en wie of wat moet beter?, in: vrt nws, 15.04.2023.

Amper 41 van de 300 Vlaamse gemeenten (13,7 procent) hebben meer dan **9 procent sociale huurwoningen**, in verhouding tot het aantal huishoudens in 2008. Dat blijkt uit cijfers van "Wonen in Vlaanderen", het Vlaamse agentschap dat bevoegd is voor alles wat met wonen te maken heeft. Daarnaast staan nog altijd 182.436 kandidaat-huurders op de wachtlijst voor een sociale woning. Hoe gaat het eigenlijk met onze socialewoningmarkt?

NIS code	Gemeente	Totaal private huishoudens	9%-norm SW	Huidig aantal soc. woningen	Huidig % soc. woningen	Abs. tekort aan soc. woningen
11004	Boechout	5.750	518	173	3,63	-345
11007	Borsbeek	4.920	443	148	2,54	-295
11013	Edegem	9.845	886	295	4,25	-591
11021	Hove	3.386	305	102	2,97	-203
11024	Kontich	8.973	808	269	2,78	-538
11025	Lint	3.487	314	105	7,46	-209
11029	Mortsel	11.474	1033	344	3,81	-688
	ELZ ZORA	47.835	4305	1435	3,00	-2870

Bron: Agentschap 'Wonen in Vlaanderen' (2021)

SWM Antwerpen-Zuidrand*
Pandschap – Regio Antwerpen**

Eerstelijnszone ZORA

* ZORA-gemeenten + Aartselaar
** Groeningenlei 89, 2550 Kontich

Types huishoudens in de ELZZORA in 1992											
NIS code	WOONPLAATS	TOTAAL	0.Totaal private huishoudens	1.Alleenwonenden	2.Gehuwde koppels zonder thuiswonend kind	3.Gehuwde koppels met thuiswonend(e) kind(eren)	4.Niet-gehuwd samenwonende koppels zonder thuiswonend kind	5.Niet-gehuwd samenwonende koppels met thuiswonend(e)	6.Alleenstaande ouders	7.Andere types huishoudens	8.Collectieve huishoudens
1000	België	4.063.124	4.056.812	1.211.722	913.747	1.415.515	78.203	60.468	318.674	58.483	6.312
2000	Vlaams Gewest	2.259.953	2.256.992	569.322	563.307	873.946	42.475	26.853	150.944	30.145	2.961
11004	Boechout	3.870	3.859	657	940	1.822	94	68	227	51	11
11007	Borsbeek	4.098	4.092	946	1.099	1.447	175	72	294	59	6
11013	Edegem	9.320	9.314	2.512	2.502	3.472	83	49	627	69	6
11021	Hove (Antwerpen)	2.760	2.758	537	612	1.330	35	27	196	21	2
11024	Kontich	6.701	6.696	1.147	1.737	3.051	166	72	435	88	5
11025	Lint	2.374	2.372	378	534	1.189	43	38	165	25	2
11029	Mortsel	10.867	10.845	3.533	2.719	3.560	145	86	732	70	22
11004	Boechout	3.870	100	17,03	24,36	47,21	2,44	1,76	5,88	1,32	0,29
11007	Borsbeek	4.098	100	23,12	26,86	35,36	4,28	1,76	7,18	1,44	0,15
11013	Edegem	9.320	100	26,97	26,86	37,28	0,89	0,53	6,73	0,74	0,06
11021	Hove (Antwerpen)	2.760	100	19,47	22,19	48,22	1,27	0,98	7,11	0,76	0,07
11024	Kontich	6.701	100	17,13	25,94	45,56	2,48	1,08	6,50	1,31	0,07
11025	Lint	2.374	100	15,94	22,51	50,13	1,81	1,60	6,96	1,05	0,08
11029	Mortsel	10.867	100	32,58	25,07	32,83	1,34	0,79	6,75	0,65	0,22
	ZORA - Abs.	39.990	39.936	9.710	10.143	15.871	741	412	2.676	383	54
	ZORA - %			24,31	25,40	39,74	1,86	1,03	6,70	0,96	0,14
						12.386					
						31,06					

Bron: Statbel & Eigen berekeningen

Types huishoudens in de ELZZORA in 2022											
NIS code	WOONPLAATS	TOTAAL	0.Totaal private huishoudens	1.Aleenwonenden	2.Gehuwde koppels zonder thuiswonend kind	3.Gehuwde koppels met thuiswonend(e) kind(eren)	4.Niet-gehuwd samenwonende koppels zonder thuiswonend kind	5.Niet-gehuwd samenwonende koppels met thuiswonend(e) kind(eren)	6.Aleenstaande ouders	7.Andere types huishoudens	8.Collectieve huishoudens
1000	België	4.063.124	4.056.812	1.211.722	913.747	1.415.515	78.203	60.468	318.674	58.483	6.312
2000	Vlaams Gewest	2.259.953	2.256.992	569.322	563.307	873.946	42.475	26.853	150.944	30.145	2.961
11004	Boechout	5.768	5.750	1.728	1.363	1.225	389	491	481	73	18
11007	Borsbeek	4.925	4.920	1.696	997	939	348	381	485	74	5
11013	Edegem	9.849	9.845	3.353	2.222	1.912	648	760	802	148	4
11021	Hove (Antwerpen)	3.390	3.386	903	899	824	173	252	293	42	4
11024	Kontich	8.976	8.973	2.531	2.181	2.008	622	735	772	124	3
11025	Lint	3.490	3.487	868	956	811	215	313	277	47	3
11029	Mortsel	11.485	11.474	4.116	2.129	2.133	751	996	1.138	211	11
11004	Boechout	5.768	5.750	30,05	23,70	21,30	6,77	8,54	8,37	1,27	0,31
11007	Borsbeek	4.925	4.920	17,23	10,13	9,54	3,53	3,87	4,93	0,75	0,05
11013	Edegem	9.849	9.845	34,06	22,57	19,42	6,58	7,72	8,15	1,50	0,04
11021	Hove (Antwerpen)	3.390	3.386	26,67	26,55	24,34	5,11	7,44	8,65	1,24	0,12
11024	Kontich	8.976	8.973	28,21	24,31	22,38	6,93	8,19	8,60	1,38	0,03
11025	Lint	3.490	3.487	24,89	27,42	23,26	6,17	8,98	7,94	1,35	0,09
11029	Mortsel	11.485	11.474	35,87	2.129	2.133	751	996	1.138	211	11
	ZORA - Abs.	47.883	47.835	15.195	10.747	9.852	3.146	3.928	4.248	719	48
	ZORA - %			31,77	22,47	20,60	6,58	8,21	8,88	1,50	0,10
						19.443					
						40,65					

Bron: Statbel & Eigen berekeningen

ELZ ZORA - Kansarmoede-index Kind en Gezin (2001-2021)							
	Boechout	Borsbeek	Edegem	Hove	Kontich	Lint	Mortsel
2001	1,60%	6,42%	1,05%	0,52%	2,46%	6,69%	4,26%
2002	3,21%	6,27%	1,80%	0,55%	2,08%	7,11%	3,89%
2003	1,98%	5,23%	1,79%	1,00%	2,01%	7,76%	3,54%
2004	1,49%	6,91%	2,13%	1,52%	1,99%	5,29%	3,58%
2005	1,43%	7,06%	2,14%	0,48%	3,02%	5,46%	4,10%
2006	2,28%	7,74%	2,54%	0,00%	1,63%	3,67%	4,14%
2007	2,02%	9,12%	1,68%	0,48%	1,72%	6,07%	4,02%
2008	2,93%	9,27%	2,03%	0,97%	3,58%	4,12%	4,82%
2009	1,44%	7,29%	2,57%	1,39%	3,84%	2,78%	5,02%
2010	2,58%	7,92%	3,21%	1,40%	5,80%	2,75%	5,88%
2011	4,26%	7,63%	5,62%	2,45%	7,43%	3,00%	6,99%
2012	5,22%	10,15%	8,57%	1,55%	7,84%	4,97%	9,21%
2013	4,86%	11,14%	9,08%	2,96%	7,28%	6,95%	9,94%
2014	5,98%	10,30%	9,67%	3,83%	6,03%	9,81%	9,62%
2015	5,48%	11,67%	9,72%	2,81%	9,14%	12,00%	10,07%
2016	8,28%	11,57%	10,03%	2,42%	10,05%	10,87%	11,98%
2017	8,22%	11,42%	8,78%	2,37%	9,45%	11,62%	15,55%
2018	7,97%	14,02%	6,54%	2,34%	7,26%	16,31%	14,72%
2019	10,00%	18,95%	8,17%	3,48%	6,51%	16,13%	13,80%
2020	8,98%	21,06%	8,55%	3,33%	5,82%	10,31%	12,59%
2021	7,52%	20,00%	8,44%	4,00%	6,74%	9,35%	10,75%

Bron: Statbel

ELZ ZORA - Ouderenpopulatie per gemeente (2022)					
2022	Inwoners	65+		80+	
	Abs.	Abs.	%	Abs.	%
Boechout	13733	3083	22,45	946	6,89
Borsbeek	11226	2265	20,18	612	5,45
Edegem	22386	5448	24,34	1751	7,82
Hove	8311	2096	25,22	619	7,45
Kontich	21340	4614	21,62	1395	6,54
Lint	8553	1742	20,37	449	5,25
Mortsel	26189	5370	20,50	1865	7,12
ELZ ZORA	111738	24618	22,03	7637	6,83

ELZ ZORA - Inwoners van Buitenlandse Herkomst (2022)			
2022	Inwoners	Buitenlandse herkomst	
	Abs.	Abs.	%
Boechout	13733	2087	15,20
Borsbeek	11226	4019	35,80
Edegem	22386	5395	24,10
Hove	8311	1072	12,90
Kontich	21340	3542	16,60
Lint	8553	1232	14,40
Mortsel	26189	6626	25,30
ELZ ZORA	111738	23973	21,45

ELZ ZORA - Precaire Fiscale Situatie per gemeente (2020)			
2020	Inwoners	Fisc. Ink. < Kritische grens	
	Abs.	Abs.	%
Boechout	13373	2661	19,90
Borsbeek	10943	1609	14,70
Edegem	22231	3535	15,90
Hove	8277	1755	21,20
Kontich	21184	4025	19,00
Lint	8635	1675	19,40
Mortsel	26170	4475	17,10
ELZ ZORA	110813	19735	17,81

ELZ ZORA - Geboorten in kansarme gezinnen (2021)			
2021	Geboorten	Kansarmoede	
	Abs.	Index K&G	Geb. Abs.
Boechout	131	7,5	10
Borsbeek	167	20,0	33
Edegem	251	8,4	21
Hove	61	4,0	2
Kontich	200	6,7	13
Lint	70	9,3	7
Mortsel	305	10,7	33
ELZ ZORA	1185	10,1	119

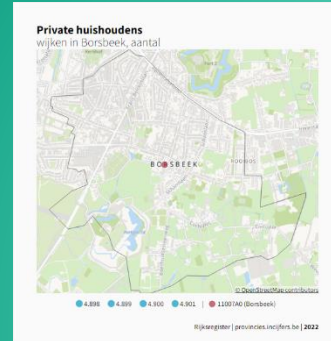

Ook de wijkniveau's verdienen aandacht

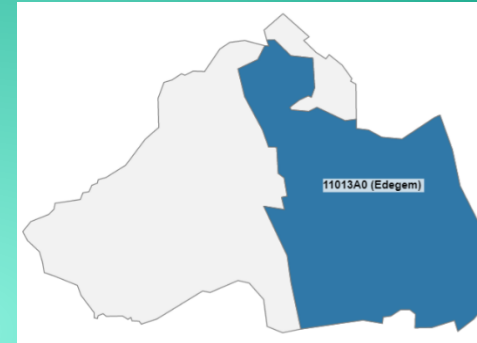
Boechout

Borsbeek

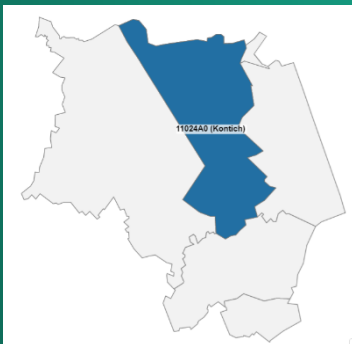
Edegem

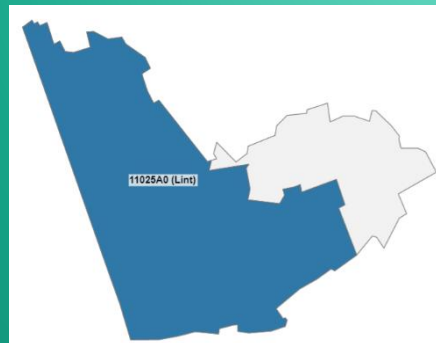
Hove

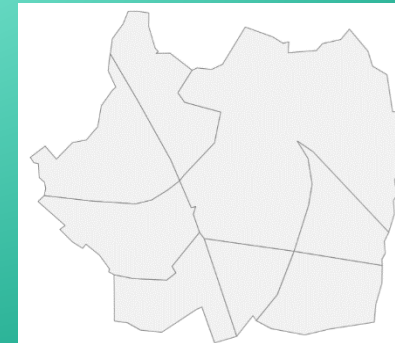
Kontich

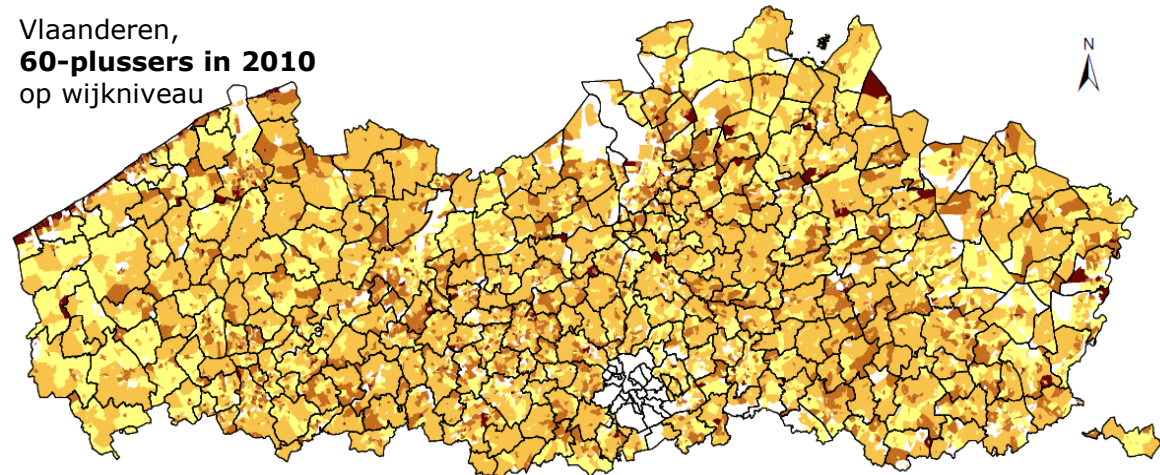
Lint

Mortsel

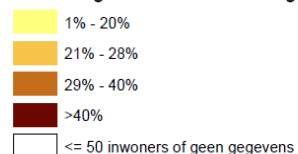
Vlaanderen, 60-plussers in 2010 op wijkniveau

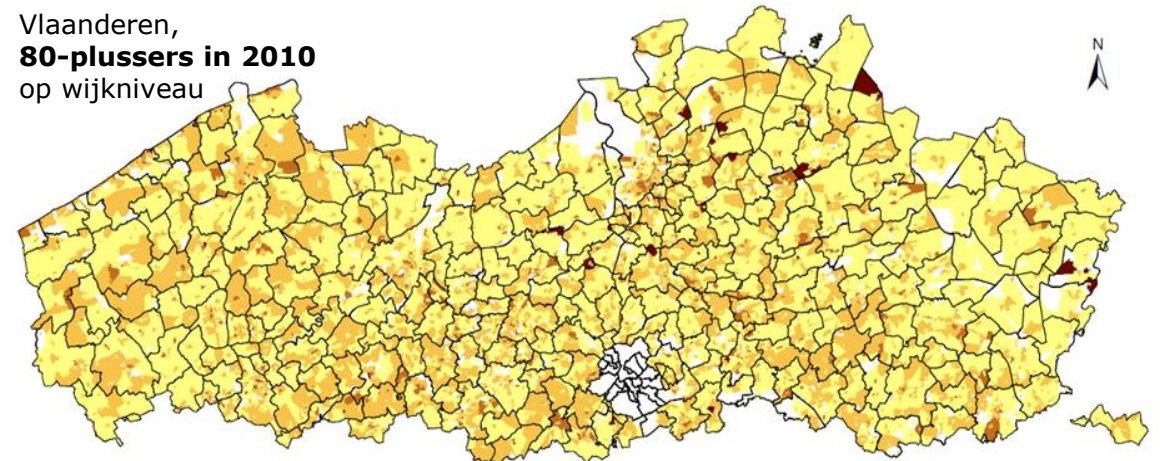
Bron: SVR
Kaart: Schillebeeckx, E. (2013)

0 12,5 25 50 Kilometers

Percentage van totale bevolking

Vlaanderen, 80-plussers in 2010 op wijkniveau

Bron: SVR
Kaart: Schillebeeckx, E. (2013)

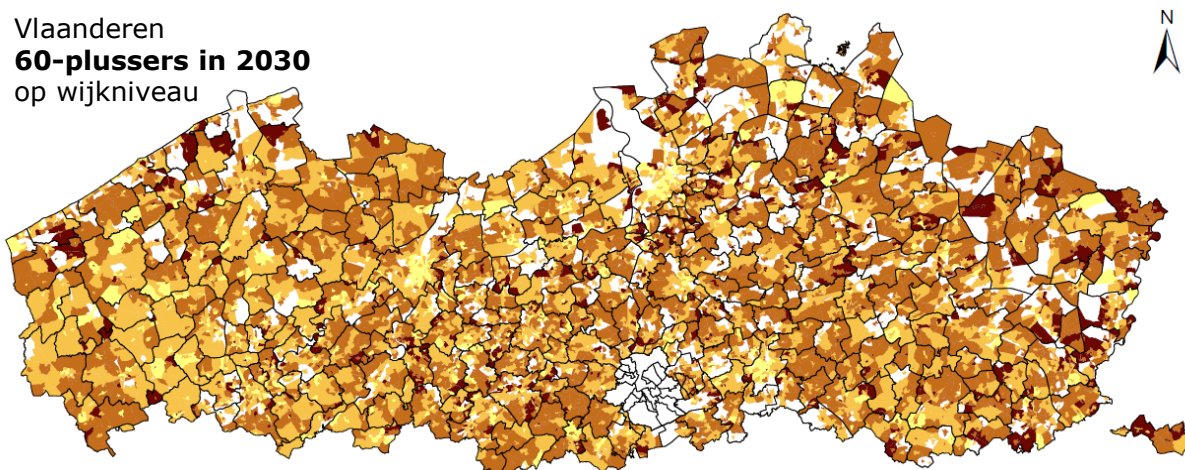
Gemiddeld aandeel 80-plussers per wijk
(statistische sector) in Vlaanderen = 5%

0 12,5 25 50 Kilometers

% 80-plussers in 2010

Vlaanderen 60-plussers in 2030 op wijkniveau

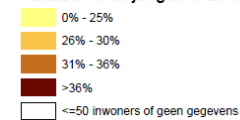

Bron: SVR
Kaart: Schillebeeckx, E. (2013)

Gemiddeld aandeel 40 tot 59 jarigen per wijk
(statistische sector) in Vlaanderen = 30%

Legende

Aandeel 40-59 jarigen in 2010

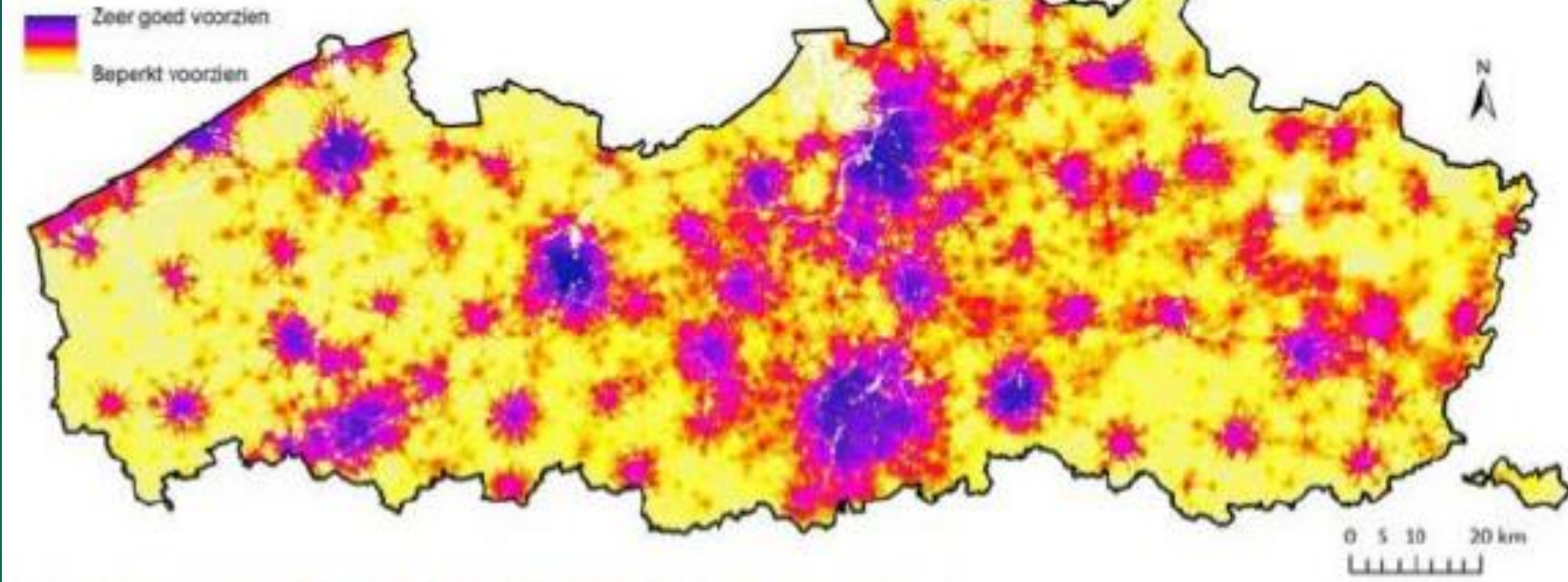

Aandeel 40 tot 59-jarigen in 2010 als ruwe
schatting van het aandeel **60-plussers in 2030**
op wijkniveau

EERSTELIJNSZONE ZORA

Totaal voorzieningenniveau

Ontwikkelingskansen o.b.v. knooppuntwaarde en voorzieningen.
Bron: VITO, 2016.

Dank voor de aandacht, ZORA!

Veel succes verder!

